

вищ позиціонування виходячи з можливих варіацій процесів формування та руйнації задля досягнення тимчасових переваг.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Портер Майкл Е. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / Майкл Е. Портер; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 454 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 303 с.
3. Aveni R. Hypercompetition: Managing the Dynamics of Strategic Maneuvering / R. Aveni. – New York: The Free Press, 1994. – P. 57.
4. Брун Манфред Гиперконкуренция: характерные особенности, движущие силы и управление [Электронный ресурс] / Манфред Брун // Менеджмент и маркетинг – 1998. – № 3. – Режим доступа : http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/20_3_98.htm.
5. Дятлов С.А. Инновационная гиперконкурентность в мировой экономике / С.А. Дятлов // Диалог культур и партнерство цивилизаций: Становление глобальной культуры. X Международные Лихачевские научные чтения (Санкт-Петербург, 13-14 мая 2010 г.). – СПб, 2010. – С. 446–447.
6. Субботин А.К. Гиперконкуренция и эффективность управления. Анализ экономики стран – лидеров современного мира: Взгляд из России. № 16 / А.К. Субботин – М.: Либроком, 2012. – 290 с.
7. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития / Й.А. Шумпетер; пер. В.С. Автономова и т.д. – М.: Директмедиа Паблшинг, 2008. – 355 с.
8. Лайди Али Промышленный шпионаж – устаревшее понятие. Пришло время гиперконкуренции [Электронный ресурс] / Али Лайди // InoPressa: Иностранная пресса о России и не только – 21 апреля 2011 г. – Режим доступа : <http://inopressa.ru/article/21apr2011/lemonde/espionnage.html>.

УДК 330.322.4:334.716:005.585

Свідер О.П.

асистент кафедри туризму та економічної теорії
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ИНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Стаття присвячена розробці алгоритму інтегральної оцінки ефективності використання прямих іноземних інвестицій на підприємствах легкої промисловості. Запропоновано авторський інтегральний показник ефективності використання прямих іноземних інвестицій за основними її напрямками. Розроблений алгоритм апробовано на підприємствах легкої промисловості Хмельницької області, що дало змогу окреслити нагальні завдання для їх менеджерів.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, інтегральна оцінка, інтегральний показник, ефективність, легка промисловість.

Свідер А.П. ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЛЁГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Статья посвящена разработке алгоритма интегральной оценки эффективности использования прямых иностранных инвестиций на предприятиях лёгкой промышленности. Предложен авторский интегральный показатель эффективности использования прямых иностранных инвестиций по основным её направлениям. Разработанный алгоритм интегральной оценки опробован на предприятиях лёгкой промышленности Хмельницкой области, что позволило описать первоочередные задания для их менеджеров.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, интегральная оценка, интегральный показатель, эффективность, лёгкая промышленность.

Svider O.P. INTEGRAL ESTIMATION OF THE EFFICIENCY OF DIRECT FOREIGN INVESTMENTS AT LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES

The article is devoted to the creation of the algorithm of integral estimation of the efficiency of direct foreign investments at light industry enterprises. The author proposes an integral index of the efficiency of direct foreign investments due to their main courses. A developed algorithm was adopted at the light industry enterprises of Khmel'nitsky region to give a possibility for its managers to define actual tasks.

Keywords: direct foreign investments, integral estimation, integral index, efficiency, light industry.

Постановка проблеми. Прямі іноземні інвестиції особливо велике значення мають для економік, що знаходяться у стадії формування ринкових відносин. Проведення достовірної інтегральної оцінки ефективності процесу використання прямих іноземних інвестицій на суб'єктах господарювання легкої промисловості є одним із ключових інструментів комплексного аналізу та забезпечення дієвого управління даним процесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан, причини гальмування та шляхи стимулювання іноземного інвестування в Україні досліджують Л. Чернишова, В. Сазанова [1], Л. Шик [2]. Проблемам оцінки інвестиційної привабливості присвячено праці українських економістів А. Алексеева [3], Т. Лазаревої [4], О. Носової [5], Н. Скоробогатової [6], О. Пилипенка [7]. Методики розрахунку інтеграль-

них показників ефективності розробляють Н. Руцишин [8], В. Гавва [9] та інші.

Постановка завдання. Обґрунтувати вирішення завдання вибору раціональної методики обчислення інтегрального показника ефективності використання прямих іноземних інвестицій на підприємствах легкої промисловості за основними напрямками прояву.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливе значення для забезпечення достовірної комплексної оцінки ефективності використання прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на підприємствах легкої промисловості відіграє застосування дієвих інструментів інтегральної оцінки, які дають змогу менеджерам адекватно врахувати комплекс основних показників.

Критичний аналіз методик розрахунку інтегральних показників дав змогу визначити основні їх переваги та недоліки, врахування яких стало підставою

для обґрунтування доцільності застосування методики, яка передбачає наступний алгоритм застосування (рис. 1).

Управління процесом використання ПІІ на підприємствах легкої промисловості відіграє важливе значення у загальній системі менеджменту суб'єктів господарювання, оскільки від ефективності здійснення даного процесу залежить рівень прибутковості, платоспроможності та економічного розвитку підприємств. Тому надзвичайно актуальним для менеджерів підприємств легкої промисловості є завдання проведення достовірної комплексної оцінки рівня ефективності процесу використання ПІІ для забезпечення дієвої розробки, прийняття та реалізації обґрунтованих управлінських оптимізаційних рішень.

Обґрунтовані результати дослідження свідчать, що основними напрямками прояву ефективності використання ПІІ на підприємствах легкої промисловості є: майновий стан; ліквідність та платоспроможність; фінансова стійкість; ділова активність; рентабельність; інвестоємність; ринкова вартість підприєм-

ства. Даний аспект було враховано у процесі складання анкет для проведення експертного опитування з метою визначення ключових показників, які відображають ефективність використання ПІІ за основними напрямками прояву.

Проведене опитування менеджерів вищого рівня підприємств легкої промисловості, які виступили експертами, дало змогу визначити найбільш значущі (ключові) показники. Достовірність та адекватність результатів експертного опитування підтверджується високим ступенем узгодженості думок експертів, про що свідчить значення розрахованого коефіцієнта конкордації, який є статично істотним.

Опрацювання результатів анкетного опитування експертів дало змогу провести ранжування показників та визначити ключові показники (табл. 1), які будуть вихідними даними для проведення інтегральної оцінки.

Наступним етапом було здійснення розподілу ключових показників за основними напрямками прояву ефективності використання інвестицій на стимулятори (1) і дестимулятори (2) та

реалізація процедури стандартизації значень даних показників [10, с. 141].

$$Z_j = \frac{x_j - x_{\min i}}{x_{\max i} - x_{\min i}}; Z_j = \frac{x_{\max i} - x_j}{x_{\max i} - x_{\min i}}, \quad (1), (2)$$

де Z_j – стандартизоване значення i -го показника оцінки ефективності використання ПІІ за j -им напрямком її прояву; x_{ij} – фактичне значення i -го показника; $x_{\max}$, $x_{\min}$ – максимальне та мінімальне значення i -го показника.

Для проведення достовірної інтегральної оцінки дуже важливим моментом є раціональне визначення вагомості набору оціночних показників, що значною мірою впливає на кількісну величину результатів та рівень їх якості.

Використання методу експертних оцінок для визначення вагомості одиничних оціночних показників у процесі розрахунку інтегрального показника є надто суб'єктивним підходом, який може значною мірою вплинути на зниження достовірності результатів відповідної інтегральної оцінки. Тому було обґрунтовано необхідність застосування для визначення рівня вагомості ключових показників правила Фішберна, яке дає змогу врахувати результати ранжування факторів та оцінити наявний рівень ентропії інформаційної невизначеності про об'єкт дослідження (3).

$$r_j = \frac{2(n-d+1)}{(n+1)n}, \quad (3)$$

де r_{ij} – рівень вагомості i -го показника оцінки за j -им напрямком ефективності використання ПІІ; n – загальна кількість оціночних показників у інтегральному показнику; d – місце i -го показника у проранжованому ряді показників.

Правило Фішберна передбачає, що кількісна оцінка рівня значущості конкретного одиничного по-

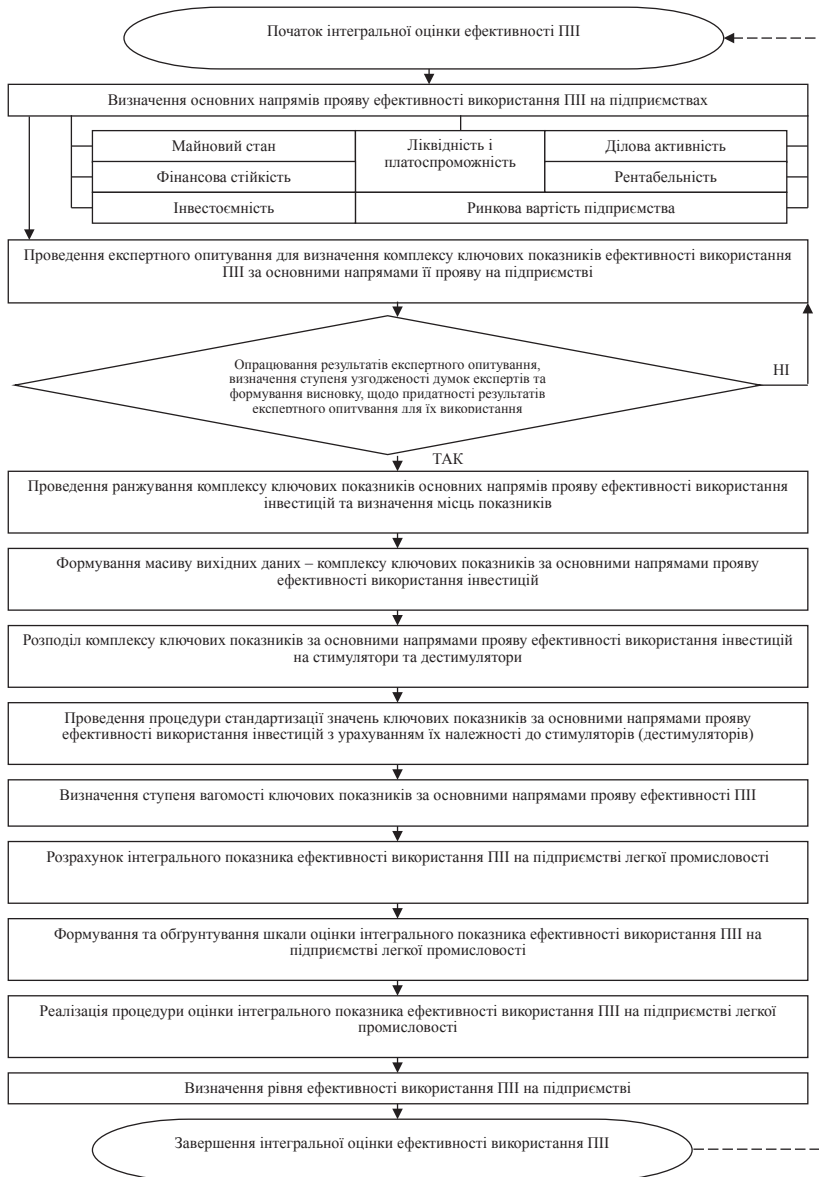

Рис. 1. Алгоритм інтегральної оцінки ефективності використання ПІІ на підприємствах легкої промисловості

Джерело: розроблено автором

Таблиця 1
Ключові показники ефективності використання ПІІ за напрямками її прояву на підприємствах легкої промисловості

Показник ефективності використання прямих іноземних інвестицій за основними напрямками її прояву на підприємстві	Місце показника
<i>Напрямок – майновий стан підприємства</i>	
Коефіцієнт оновлення основних засобів	10
Коефіцієнт зносу основних засобів	19
Коефіцієнт мобільності активів	24
<i>Напрямок – ліквідність та платоспроможність підприємства</i>	
Грошова віддача прямих іноземних інвестицій	1
Коефіцієнт покриття	6
Коефіцієнт швидкої ліквідності	16
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	20
<i>Напрямок – фінансова стійкість підприємства</i>	
Коефіцієнт фінансової незалежності	5
Власний оборотний капітал	8
Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	9
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	21
<i>Напрямок – ділова активність підприємства</i>	
Фондовіддача	3
Ресурсовіддача	13
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	15
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	23
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	28
<i>Напрямок – рентабельність підприємства</i>	
Рентабельність прямих іноземних інвестицій	2
Рентабельність власного капіталу	4
Коефіцієнт реінвестування	7
Рентабельність активів	11
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	12
Доходність прямих іноземних інвестицій у процесі господарської діяльності	14
Величина витрат господарської діяльності на 1 грн. прямих іноземних інвестицій	17
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	18
<i>Напрямок – інвестоємність підприємства</i>	
Інвестоємність грошових коштів	22
Інвестоємність власного капіталу	25
Інвестоємність активів	27
Інвестоємність власних мобільних фінансових ресурсів	29
<i>Напрямок – ринкова вартість підприємства</i>	
Дохід на акцію	26
Дивіденд на акцію	30

Джерело: розроблено автором.

казника відповідає максимуму ентропії наявної інформаційної невизначеності про об'єкт дослідження, що відображає ключові пріоритетні переваги застосування даного правила перед методом експертних оцінок для визначення рівня значущості оціночних показників при розрахунку інтегрального показника ефективності. Методика розрахунку інтегрального показника ефективності використання ПІІ на суб'єктах господарювання легкої промисловості передбачає використання стандартизованих значень оціночних показників (1), (2) та врахування ступеня їх вагомості (3) для

визначення менеджерами комплексних показників за основними напрямками (4) та інтегрального показника (5).

$$K_j = \sum_{i=1}^p Z_{ij} \times r_{ij}, \quad K_j = \sum_{i=1}^p Z_{ij} \times r_{ij}, \quad (4), (5)$$

де K_j – комплексний показник j -го напрямку ефективності використання ПІІ; p – загальна кількість показників за j -им напрямком ефективності; I_{PII} – інтегральний показник ефективності використання ПІІ за основними її напрямками; n – загальна кількість оціночних показників. Особливістю застосування обраної методики розрахунку інтегрального показника полягає в тому, що діапазон його граничних значень буде обмежуватися інтервалом від 0 до 1, що відповідає діапазону числових значень у проміжку [0-1]. Тому з урахуванням даного аспекту має бути сформована адекватна шкала для коректної оцінки числового значення інтегрального показника та достовірного визначення наявного рівня ефективності. Для оцінки інтегрального показника, числові значення якого знаходяться в інтервалі від 0 до 1, найбільш раціональним варіантом є застосування безрозмірної шкали бажаності Е. Харінгтона, яку доцільно відповідним чином трансформувати з урахуванням особливостей виду оцінки (табл. 2).

Таблиця 2
Шкала оцінки інтегрального показника ефективності використання ПІІ на підприємствах легкої промисловості

Межі інтервалу значень показника	1 – 0,81	0,80 – 0,631	0,63 – 0,371	0,37 – 0,21	0,20 – 0
Рівень ефективності управління ПІІ на підприємстві	Високий	Середній	Задовільний	Низький	Незадовільний

Джерело: розроблено автором з використанням [11, с. 190]

Ключовою відмінністю і пріоритетною перевагою обґрунтованої методики розрахунку інтегрального показника від існуючих є комплекс показників, які використовуються для оцінки ефективності даного процесу за її основними проявами. Так, зазначений комплекс показників включає, окрім класичних показників фінансового аналізу, обґрунтовані нами показники грошової віддачі, рентабельності (збитковості), доходності та величини витрат на 1 грн. ПІІ, індикатори інвестоємності власного капіталу, активів, власних мобільних фінансових ресурсів, грошових коштів підприємства, застосування яких гармонійно доповнює класичні аналітичні показники. Також комплекс показників дає змогу менеджерам здійснювати достовірну всебічну інтегральну (комплексну) оцінку вів, яка базується на достатньому масиві ключової інформації за рахунок використання комплексу основних оціночних показників за основними напрямками ефективності використання ПІІ на промисловому підприємстві.

На основі використання попередньо сформованих вихідних даних про підприємства легкої промисловості Хмельницької обл. апробовано обґрунтовану попередню методику. Результати проведеного інтегрального аналізу дали змогу детально дослідити ефективність процесу використання ПІІ на досліджуваних підприємствах за основними напрямками її прояву шляхом розрахунку ряду відповідних комплексних показників та системно оцінити ефективність даного процесу на основі відповідних значень розрахованих інтегральних показників (табл. 3).

Таблиця 3

Інтегральна оцінка ефективності використання ПІІ на підприємствах легкої промисловості

Значення інтегрального показника за роками і рівень ефективності управління ПІІ на підприємстві					Середнє значення інтегрального показника
2008	2009	2010	2011	2012	
ПАТ «Хмельницька швейна фабрика «Лілея»					
0,59 Задовільний	0,65 Середній	0,79 Середній	0,65 Середній	0,60 Задовільний	0,66 Середній
ПАТ «Володарка»					
0,56 Задовільний	0,58 Задовільний	0,66 Середній	0,67 Середній	0,71 Середній	0,64 Середній
ПАТ «Славутська суконна фабрика»					
0,55 Задовільний	0,56 Задовільний	0,57 Задовільний	0,55 Задовільний	0,33 Низький	0,51 Задовільний
ЗАТ «Хмельницьклегпром»					
0,56 Задовільний	0,38 Задовільний	0,37 Низький	0,51 Задовільний	0,51 Задовільний	0,47 Задовільний
ПАТ «Горинь»					
0,61 Задовільний	0,33 Низький	0,50 Задовільний	0,38 Задовільний	0,46 Задовільний	0,45 Задовільний

Джерело: розроблено автором.

Так, найбільш позитивно серед досліджуваних підприємств вирізнялися ПАТ «Хмельницька швейна фабрика «Лілея» та ПАТ «Володарка», де ефективність використання ПІІ була найвищою, що відповідало середньому рівню ефективності та свідчило про наявність і необхідність оперативної реалізації резервів підприємств. Основними напрямками, що яскраво свідчили про ефективний процес використання ресурсів на досліджуваних підприємствах легкої промисловості, були ліквідність та платоспроможність, фінансова стійкість (ПАТ «Хмельницька швейна фабрика «Лілея», ПАТ «Володарка»), інвестоємність (ПАТ «Володарка»), рентабельність (ПАТ «Хмельницька швейна фабрика «Лілея»).

Аналізуючи динаміку ефективності процесу використання ПІІ на даних підприємствах протягом 2008-2012 рр., зазначимо, що найбільш високий рівень (середній) ефективності спостерігався у 2009-2011 рр. на ПАТ «Хмельницька швейна фабрика» та на ПАТ «Володарка» у 2010-2012 рр.

Переважаючи задовільного рівня ефективності використання ПІІ на ПАТ «Славутська суконна фабрика» (2008-2011 рр.), ПАТ «Горинь» (2008 р., 2010 р., 2012 р.), ЗАТ «Хмельницьклегпром» (2008-2009 рр., 2011-2012 рр.) об'єктивно свідчило про низьку якість управління даним процесом, необхідність забезпечення оптимальної мобілізації та реалізація наявних резервів для підвищення результативності інвестування. Хоча усі три підприємства характеризуються задовільним рівнем використання ПІІ, але ПАТ «Славутська суконна фабрика», ЗАТ «Хмельницьклегпром» перебували у кращому становищі ніж ПАТ «Горинь», яке характеризувалося найбільш низькими показниками ефективності (особливо за підсумками 2009 р.)

Серед позитивних тенденцій варто відмітити, що ключовими ознаками, що свідчили про відносно ефективне використання ПІІ, були рентабельність, майновий стан, ринкова вартість (ЗАТ «Хмельницьклегпром», ПАТ «Горинь»), інвестоємність (ПАТ «Горинь»).

Менеджери даних суб'єктів господарювання повинні сприяти:

– забезпеченню підвищення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ділової активності підприємства (ПАТ «Горинь», ЗАТ «Хмельницьклегпром»);

– зростанню рентабельності, ринкової вартості та покращенню майнового стану суб'єкта господарювання (ПАТ «Славутська суконна фабрика»);

– покращенню інвестиційної привабливості (збільшення інвестоємності) підприємства (ЗАТ «Хмельницьклегпром»).

Результати проведеної інтегральної оцінки ефективності використання прямих іноземних інвестицій на підприємствах легкої промисловості свідчать про наявність низки нагальних проблемних завдань та необхідність реалізації менеджерами комплексного підходу для підвищення ефективності даного процесу, що, безумовно, у свою чергу, потребує застосування управліннями адекватних дієвих інструментів менеджменту.

Висновки з проведеного дослідження. Як показала розробка і апробація методики розрахунку інтегрального показника ефективності використання ПІІ на підприємствах легкої промисловості, перевагами її застосування менеджерами є: об'єктивність визначення вагомості ключових показників ефективності; нескладний алгоритм розрахунку інтегрального показника, який дає змогу отримати достовірні результати інтегральної оцінки; загальновідома та зручна шкала оцінки значень інтегрального показника для достовірного визначення наявного рівня ефективності; можливість визначення комплексних показників за основними напрямками ефективності використання ПІІ та їх адекватної оцінки; забезпечення достовірної інтегральної оцінки та виявлення основних резервів підвищення ефективності за ключовими напрямками. На досліджуваних підприємствах нагальною є необхідність прийняття і реалізації менеджерами обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення комплексного підвищення ефективності даного процесу та стійкого економічного зростання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Чернишова Л.О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л. О. Чернишова, В. В. Сазанова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 87–90.
2. Шик Л.М. Стан іноземного інвестування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / Л.М. Шик, Н.Є. Скоробогатова // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3(7). – С. 217–224.
3. Алексеев А.А. Модель визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства / А.А. Алексеев, А.І. Панченко // Математичні машини і системи. – 2004. – № 4. – С. 157–163.
4. Лазарева Т. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств / Т. Лазарева [Електронний ресурс]. – Режим до-

- ступу : old.pinchukfund.org/storage/students/works/2008/351.doc.
- Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства / О.В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(2). – С. 120–126.
  - Скоробогатова Н.Є. Модель оцінювання інвестиційної привабливості об'єкту у контексті концепції сталого розвитку / Н.Є. Скоробогатова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vviem/2011_1/24.pdf.
  - Пилипенко О.І. Методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства: макро- і мікроекономічні аспекти / О.І. Пилипенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/.
  - Руцишин Н.М. Інтегральна оцінка ефективності функціонування торговельних підприємств та методи розрахунку інтегральних показників / Н.М. Руцишин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.5. – С. 176–180.
  - Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання : [навчальний посібник] / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
  - Хаустова В.Є. Інтегральне оцінювання рівня життя населення регіонів України методом ентропії / В.Є. Хаустова, О.І. Омельченко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 2. – С. 137–145.
  - Боярко І.М. Інвестиційний аналіз : [навч. посіб.] / І.М. Боярко, Л.Л. Грищенко. – К. : ЦУЛ, 2011. – 400 с.

УДК 334.716:658.15 (045)

Сирветник-Царій В.В.
*аспірант кафедри економічної теорії
Львівської комерційної академії*

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Стаття присвячена визначенню сутності управління економічного потенціалу підприємств торгівлі споживчої кооперації, його змісту. Визначено теоретико-методологічні аспекти управління економічним потенціалом торговельних підприємств. Охарактеризовано такі його складові, як закони, принципи, функції та методи. Проведене дослідження становить теоретичне підґрунтя прикладного дослідження управління економічним потенціалом в торгівлі системи споживчої кооперації України.

Ключові слова: економічний потенціал, торгівля, торговельне підприємство, теоретико-методологічне забезпечення управління, принципи, функції, методи управління.

Сирветник-Царий В.В. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ ТОРГОВЛИ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КООПЕРАЦИИ

Статья посвящена определению сущности управления экономического потенциала предприятий торговли потребительской кооперации, его содержанию. Определены теоретико-методологические аспекты управления экономическим потенциалом торговых предприятий, охарактеризованы такие его составляющие, как законы, принципы, функции и методы. Проведенное исследование составляет теоретические основы прикладного исследования управления экономическим потенциалом в торговле системы потребительской кооперации Украины.

Ключевые слова: экономический потенциал, торговля, торговое предприятие, теоретико-методологическое обеспечение управления, принципы, функции, методы управления.

Syrvetnyk-Tsariy V.V. MANAGEMENT FEATURES ECONOMIC POTENTIAL TRADING ENTERPRISES OF CONSUMER COOPERATIVES

The article is devoted to defining the essence of managing the economic potential of trade consumer cooperatives content. Definitely theoretical and methodological aspects of management and economic potential trading company. describes its components such as laws, principles, functions and methods. This study is a theoretical basis for the applied research management and economic potential in the sale of Consumer Cooperatives in Ukraine.

Keywords: economic potential, trade, trading company, theoretical and methodological support management principles, functions, methods of administration.

Постановка проблеми. Функціонування та розвиток торговельних підприємств споживчої кооперації України в сучасних умовах в значній мірі залежить від забезпечення їх ефективності. Постановою ХХІ (позачергового) з'їзду споживчої кооперації України [1] визначено одним з найважливіших напрямів подальших реформ в системі підвищення ефективності господарської діяльності споживчої кооперації загалом та її торгівлі зокрема, як пріоритетної галузі діяльності. І першочерговим завданням в такому випадку є забезпечення ефективності використання економічного потенціалу підприємств торгівлі як відображення раціонального споживання ресурсів та організацію здійснення торговельної діяльності.

Запорукою успіху в питанні забезпечення ефективності господарювання торговельних підприємств споживчої кооперації є організація та здійснення належної управлінської роботи. Саме від якості управління економічним потенціалом залежить ефектив-

ність його використання. І це зумовлено не лише наявним практичним досвідом та теоретичними напрацюванням в даній сфері, але і пояснюється природою управлінського процесу загалом та управління економічним потенціалом торговельних підприємств зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження особливостей управління економічним механізмом підприємств торгівлі споживчої кооперації (ПТСК) ґрунтується на загальнотеоретичних засадах формування управлінського процесу. В сучасних умовах управління економічним потенціалом загалом досліджувались такими вченими, як О.В. Березін, С.Т. Дуда, Н.Г. Міценко [7], Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морєва, О.В. Белякова, О.Б. Балакай [8], М.В. Савченко [12], В.В. Прохорова, О.В. Божанова [13]. Зокрема, в їх працях визначено сутність управління економічним потенціалом, окреслено основні концептуальні засади такого